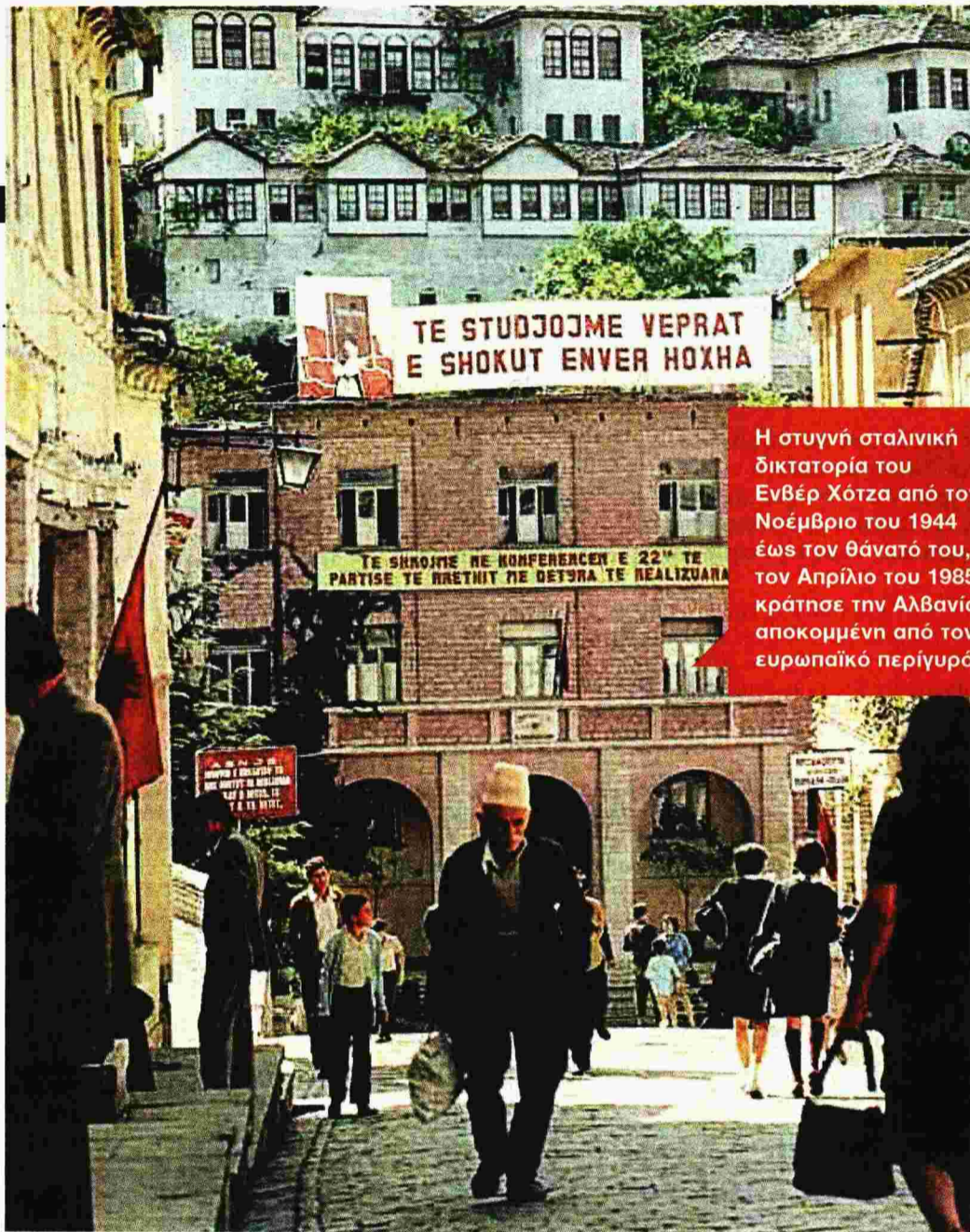

Έχοντας ζήσει στην κομμουνιστική Αλβανία και έχοντας βιώσει τη στέρηση της ελευθερίας κατάφερε να φτάσει στην Ελλάδα κουβαλώντας τα όνειρά του και τις αναμνήσεις του από το πείραμα του υπαρκτού σοσιαλισμού

Ένας είναι ο εχθρός, ο ολοκληρωτισμός

Η στυγνή σταλινική δικτατορία του Ενβέρ Χότζα από τον Νοέμβριο του 1944 έως τον θάνατό του, τον Απρίλιο του 1985, κράτησε την Αλβανία αποκομμένη από τον ευρωπαϊκό περίγυρό της

ΓΡΑΦΕΙ Ο **ΤΗΛΕΜΑΧΟΣ ΚΩΤΣΙΑΣ**

Ευμάι τα σχολικά μου χρόνια του Λυκείου στο Αργυρόκαστρο με αίσθημα νοσταλγίας για την αθωότητα εκείνης της ηλικίας, αλλά και με μια βαθιά πίκρα γιατί ανήκα σε εκείνη τη γενιά που γαλουχήθηκε περισσότερο με το μίσος κατά των εχθρών του Κόμματος παρά με την αγάπη προς τους συνανθρώπους. Ενώ λογικά έπρεπε να υπερίσχυε η αγάπη ή τουλάχιστον να ήταν ίση με το μίσος, σύμφωνα με τη θεωρία των αντιθέσεων όπως διδασκόμασταν στη διαλεκτική, εντούτοις υπερίσχυε το μίσος. Οσοι δεν αγαπούσαν το Κόμμα ήταν εχθροί, φασίστες: οι γονείς μου, οι παππούδες μου, οι συγγενείς μου. Αλλά ακόμα και εκείνοι που το αγαπούσαν είχαν μέσα τους κάτι το αμαρτωλό, τα αστικά κατάλοιπα, όπως τα έλεγαν, και είχαν ανάγκη πάντα από μια συνεχή κάθαρση.

Δεν άργησα να συνειδητοποιήσω το παράλογο σκηνικό όλου του θεάτρου με το ωραίο όνομα Λαϊκή Δημοκρατία μόλις αντιμετώπισα την πόρτα της ζωής που μου έκλεισε στα μούτρα. Δεν μου επιτράπη η συνέχιση των ανώτερων σπουδών επειδή στο κληρονομικό μου είχα πολλά αποθέματα μίσους κατά του Κόμματος κι ας ήμουν άριστος μαθητής, μέγχι και παιδί - θαύμα με είχαν αποκαλέσει. Εκεί γίνε της μόδας να μιλάμε σήμερα για μπουλινγκ, αλλά η γενική κοινωνική περιφρόνηση και ο αποκλεισμός είναι κάτι πολύ πιο οδυνηρό και ο μόνος τρόπος να το αντιμετωπίσει κανείς είναι να σκληρύνει την καρδιά του και να τη γεμίσει με μίσος. Οι πτυχιούχοι έπρεπε να είναι στρατιώτες του Κόμματος, το έλεγαν μάλιστα ανοικτά. Δεν υπήρχε προσωπικό συμφέρον, προσωπική γνώμη, ακόμα και η προσωπική ζωή υπαγόταν στους κανόνες του ολοκληρωτικού καθεστώτος.

Οι άνθρωποι χωρίζονταν σε οπαδούς του Κόμματος και σε εχθρούς. Εμένα με είχαν κατατάξει στους δεύτερους, και η κατάταξη αυτή ήταν κληρονομική. Στην πρώτη ομάδα ανήκαν οι περισσότεροι, όμως η μεγάλη μάζα των ανθρώπων βρισκόταν στο ενδιάμεσο και οι δυσαρεστημένοι αύξαναν τις γραμμές της δεύτερης ομάδας, παρότι κανείς δεν ήθελε να α-

λάξει στρατόπεδο και να βρεθεί στην πλευρά των εχθρών. Το μάτι του Κόμματος έπρεπε να επαγρυπνεί και να ελέγχει τις συνειδήσεις των ανθρώπων, γι' αυτό και είχε δημιουργήσει

Στο όνομα των πιο αγαθών ονείρων της ανθρωπότητας έγιναν τα πιο στυγερά εγκλήματα. Πιστεύω ότι οι Έλληνες θα μπορέσουν να επιλέξουν σωστά ανάμεσα σε ένα κακό σύστημα, τον καπιταλισμό, και ένα πολύ χειρότερο, τον ολοκληρωτισμό

την ατελείωτη στρατιά των καταδοτών, όχι για να κόσει τους πάντες στη φυλακή όπως μπορεί κανείς να πιστεύει, αλλά για να περνάει τη σκέψη του καθενός από μια συνεχή ακτινοσκοπία, σε ένα καθεστώς που σήμερα το λένε big brother. Μόνο έτσι θα προλάβαινε κάθε αντίσταση και

σχέδιο ανατροπής. Το μέτρο της φυλάκισης ήταν το έσχατο, όμως αρκετά συχνό. Το καθεστώς προσπαθούσε να πείσει τον καθένα ότι ένα μεροκάματο ίσαμε ένα ή δύο κιλά ρύζι ή με τρία κιλά μακαρόνια ή ένα κιλό κρέας (αν υπήρχε) συνιστούσε ένα επαρκές επίπεδο ζωής. Αλλωστε το είχε πει και ο Λένιν: η εξασφάλιση του ψωμιού + η ηλεκτροφώτιση = κομμουνισμός. Τόσο λίγα πράγματα χρειαζόταν ο άνθρωπος του ολοκληρωτισμού.

Ελα όμως που η ηλεκτροφώτιση έφερε και τις συχνότητες του ραδιοφώνου και της τηλεόρασης που μας βομβάρδιζαν νυχθημερόν. Πλέον ου-

δέν κρυπτόν υπό τον ήλιον. Περιέργως όμως, βλέποντας οι άνθρωποι ότι το σύστημα δεν έπεφτε και η πτώση του θα εγκυμονούσε κινδύνους, έχοντας τον φόβο πλέον ενσωματωμένο, εξακολουθούσαν να το χειροκροτούν. Αυτή η περίεργη συμπεριφορά της μάζας παρατηρείται σήμερα στη Βόρεια Κορέα και όχι μόνο, αλλά ακόμα και στους οπαδούς των κομμάτων μέχρι να πέσουν από την εξουσία. Είναι οι άνθρωποι που θέλουν να βρίσκονται πάντα στο πλευρό της εξουσίας.

Η πτώση του καθεστώτος δεν ήρθε ως αποτέλεσμα των προσπαθειών του λαού, αλλά ήρθε από τις κοσμοϊστορικές εξελίξεις, επειδή το σύστημα αυτό δεν ήταν σε θέση να προχωρήσει. Ο Ραμίζ Αλία έστριψε το τιμό-

νι επιδέξια χωρίς να προκληθούν θύματα. Τα μετέπειτα θύματα του 1997 ήταν συνέπεια των αδέξιών χειρισμών του τότε κυβερνώντος Δημοκρατικού Κόμματος ή ίσως επειδή το χυμένο αίμα θα μπορούσε να κατευνάσει το συσπειρωμένο για σαράντα χρόνια μίσος ανάμεσα στον λαό. Να φανταστεί τώρα κανείς πόσο έπρεπε να υποφέρει, ψυχικά και οικονομικά, η ελληνική μειονότητα, η οποία συνέβαλλε στην εγκαθίδρυση αυτού του αιμοσταγούς καθεστώτος. Για να επιζήσει κανείς έπρεπε πλέον να πάψει να δηλώνει Έλληνας - σιγά σιγά η ιδιότητα αυτή μετατράπηκε σε αρνητικό παράγοντα. Η ελληνική γλώσσα συρρικνώθηκε σαν να προσπαθούσε να κρυφτεί από την καταίγίδα. Από την άλλη, το καθεστώς δεν ήθελε να ανοίξει πιο σκληρό μέτωπο εναντίον της, εκτιμούσε ότι σε άλλα πενήντα χρόνια θα την είχε αφομοιώσει. Τελικά ο χρόνος δεν έφτασε, η μειονότητα δεν αφομοιώθηκε, απλώς αποβλήθηκε μόνη της σαν ξένο σώμα όταν άνοιξαν τα σύνορα το 1991.

Ημουν τότε ακριβώς σαράντα ετών. Είχα μείνει ένας ανειδίκευτος εργάτης, ήμουν παντρεμένος με τέσσερα παιδιά και ήρθε στην Ελλάδα απλώς για να ζήσω το υπόλοιπο της ζωής μου και να έχουν τα παιδιά μου ένα καλύτερο μέλλον. Ούτε λόγος για πανεπιστήμιο πα.

Κι ενώ τα χρόνια που εργάστηκα στην Ελλάδα είναι τώρα περισσότερα από εκείνα της Αλβανίας, το ρολόι της σκέψης μου έχει σταματήσει κάπου εκεί, στα χρόνια της σκλαβιάς. Η προηγούμενη ζωή μου με κάνει να μη φοβάμαι: σε όποια κρίση κι αν βρίσκεται η Ελλάδα σήμερα, ούτε σύγκριση με το δικό μου παρελθόν.

Τα λέω αυτά διότι βλέπω εδώ στην Ελλάδα ορισμένους να τρέφουν ακόμα αυταπάτες για τον υπαρκτό σοσιαλισμό και τα παρεμφερή και με την ευκαιρία αυτή θέλω να παραθέσω ένα κινεζικό ρητό: «Επωφελήσου από τα λάθη των άλλων γιατί δεν θα σε φτάσει η ζωή σου να κάνεις όλα τα λάθη του κόσμου». Στο όνομα των πιο αγαθών ονείρων της ανθρωπότητας έγιναν τα πιο στυγερά εγκλήματα. Ο φασισμός νικήθηκε και ο υπαρκτός σοσιαλισμός πέθανε από φυσιολογικό θάνατο. Πιστεύω ότι οι Έλληνες θα μπορέσουν να επιλέξουν σωστά ανάμεσα σε ένα κακό σύστημα, τον καπιταλισμό όπως τον λένε, και ένα πολύ χειρότερο, τον ολοκληρωτισμό.

Ο Τηλέμαχος Κώτσιας είναι συγγραφέας. Το μυθιστόρημά του «Σινική μελάνη», που μόλις κυκλοφόρησε από τις εκδόσεις Πατάκη, αναφέρεται στις διώξεις των αντιφρονούντων στην κομμουνιστική Αλβανία, και ιδιαίτερα των μελών της ελληνικής μειονότητας.

